

REELSEKTÖR

"Omuzdaki yük çok ağır; üretim tarafı nefes alamıyor"

ASO/Seyit Ardıç: Fırsatlar ve potansiyel kendiliğinden gerçeğe dönüşmez; güçlü bir hazırlık şart /02

"Üretim devam ediyor ama şartlar her gün ağırlaşıyor"

HÜSEYİN GÖKÇE / ANKARA

Ankara Sanayi Odası (ASO) Başkanı Seyit Ardıç, Haziran 2023'te yüzde 38.2 olan enflasyonun sadece 7.3 puan düştüğüne vurgu yaparak, bu süreçte reel sektör üzerindeki baskının hafiflediği gibi, tersine birçok alanda daha sert hissedilmeye başlandığını kaydetti. Enflasyonun yüksek bir maliyetle düştüğünü söyleyen Ardıç, yüksek enflasyonun bedelinin yüksek faizle, yüksek faizin bedelinin ise üretim kaybıyla ödendiğini belirtti. Ardıç üretim devam ederken şartların her geçen gün ağırlaştığını ve sanayicilerin nefes almakta zorlandığını kaydetti.

ASO Nisan ayı Meclis Toplantısında konuşan Başkan Seyit Ardıç, küresel gelişmeler ve Türkiye ekonomisine ilişkin değerlendirmelerde bulundu. Konuşmasına savaşların ve belirsizliklerin coğrafyayı kuşattığı dönemde 23 Nisan'ın demokrasinin ve milli iradenin ne kadar önemli bir kazanım olduğunu vurgulayarak başlayan Ardıç, "Bu değerler, sanayimizin ve üretim gücümüzün üzerinde yükseldiği en sağlam temeldir" dedi.

Gündem sadece üretim değil

Sanayicilerin gündeminin sadece üretim olmadığını altını çizen Ardıç, "Üretimi rekabetçi maliyetlerle sürdürürebilmek, finansmana erişilebilirlik, nitelikli iş gücünü bulabilmek ve önümüzü görebilmektir" diye konuştu. Fabrikalarda üretimin zor koşullarda da olsa devam ettiğini dile getiren Ardıç, buna karşılık şartların her geçen gün daha da ağırlaştığını bildirdi.

Uluslararası kuruluşların küresel ekonomiye ilişkin raporlarına atıfta bulunan Ardıç, "Bu çağda kazanan, sadece üreten ülkeler değil; tedarik güvenliği kuran, hızla uyum sağlayan, yeteneği mükemmellik gibi çeken ve teknolojiyi üreten ülkeler olacaktır. Böyle bir dünyada şirketlerle birlikte yaşamayı, belirsizliği yönetmeyi, dayanıklılığı artırmayı ve stratejik konumumuzu avantaja çevirmeyi öğrenmek zorundayız. Ülkemiz açısından bu dönem yalnızca risk yaratmıyor; aynı zamanda önemli fırsat pencereleri de açıyor" dedi.

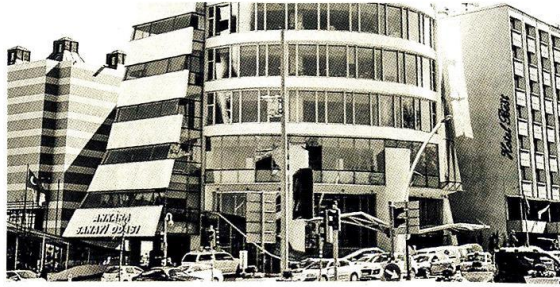
Türkiye'de güvenin kalbi Ankara'dır

Türkiye; coğrafi konumu, güçlü üretim altyapısı, geniş pazar erişimi ve yetişmiş insan kaynağıyla bu yeni dönemde öne çıkabilecek ülkelerden biri olduğunu anlatan Ardıç, ticaretin önünü sadece üretim gücü değil, diplomasi gücünün de belirlediğini söyledi. Ankara'nın bilgi ve teknolojinin iç içe örtüldüğü stratejik bir şehir olarak öne çıktığını dile getiren Ardıç, Başkent'in sadece Türkiye'nin değil Avrasya'nın en güvenilir yatırım merkezlerinden birisi olduğunu belirtti. Riskin en yoğun olduğu coğrafyada, güvenin en yüksek olduğu ülkenin Türkiye olduğunu belirten Ardıç, "Türkiye'de de bu güvenin kalbi Ankara'dır. Ancak ne fırsatlar ne de potansiyel kendiliğinden gerçekleşmez; güçlü bir hazırlık şarttır" dedi.

Taşıyıcı kolonlar da yıpranıyor

Ardıç, yüksek enflasyonun bedelinin yüksek faizle, yüksek faizin bedelinin ise üretim kaybıyla ödendiğini belirtti. "Reel sektörün omzundaki yük ağırlaştıkça ekonominin taşıyıcı kolonları da yıpranıyor" diyen Ardıç, "Üretimi gücendirmeden fiyat istikrarını sağlamak

Yüksek enflasyonun bedelinin yüksek faizle, yüksek faizin bedelinin ise üretim kaybıyla ödendiğini belirten ASO Başkanı Seyit Ardıç, üretim devam ederken şartların her geçen gün ağırlaştığını ve sanayicilerin nefes almakta zorlandığını kaydetti.

"Sanayi, ekonominin akciğeridir. Nefesi kesilirse üretim yavaşlar, büyümenin temeli zayıflar"

ASO Nisan ayı Meclis Toplantısında konuşan Başkan Seyit Ardıç, ekonomi yönetiminin ASO'nun taleplerini şöyle özetledi: Üretim ve ihracatı koruyan bir deflasyon süreci. Döviz riskini büyütmeyen, erişilebilir ve öngörülebilir finansman. Ar-Ge'yi ürüne, ürünü üretime, üretimi ihracata bağlayan tutarlı bir teknoloji politikası. Yapay zekâyı, yeşil dönüşümü ve ileri teknolojiyi Ankara sanayisinin yeni sınırama alanları haline getirecek kararlı bir eylem programı.

Makroekonomik görünüm ve sanayinin durumuna ilişkin değerlendirmede bulunan Ardıç, ortada açık bir gerçek olduğunu bildirirken "Maalesef biz sanayiciler nefes almakta zorlanıyoruz" ifadelerini kullandı. Haziran 2023'te yüzde 38.2 olan enflasyonun bugün sadece 7.3 puan düştüğüne vurgu yapan Ardıç, bu süreçte reel sektör üzerindeki baskının hafiflediği gibi, tersine birçok alanda daha sert hissedilmeye başlandığını kaydetti. Sanayi üretimi, PMI endeksi KKO, Reel Kesim Güven Endeksi gibi verilerin üretim tarafının nefes alamadığını gösterdiğinin altını çizen Ardıç, "Daha da önemlisi, bu süreç reel sektörün omuzlarına taşıyabileceğinden çok daha ağır bir yük bindirmiştir. Unutmayalım: Sanayi ekonominin akciğeridir. Sanayinin nefesi kesilirse yatırım iştahı düşer, üretim yavaşlar, büyümenin temeli zayıflar" dedi. Enerji kaynakları sınırlı bir ülkenin kalkınmak için üretimden başka çaresi olmadığını işaret eden Seyit Ardıç, "Sanayi açısından bakıldığında mesele yalnızca enflasyonun düşmesi değildir; enflasyonun hangi maliyetle düştüğü de aynı derecede önemlidir. Çünkü bu düşüş; yüksek faiz, sıkı kredi koşulları, iç talep yavaşlaması ve finansman maliyetlerindeki artış eşliğinde gerçekleşmekte, sanayi katma değeri sınırlı kalmaktadır" değerlendirmesinde bulundu.

mümkün değildir. İçinde bulunduğumuz durum tam da budur. Yavaş da olsa fiyat istikrarına doğru bir ilerleme vardır; ama bu iyileşme henüz reel sektöre yansımamıştır" şeklinde konuştu. Enflasyonla mücadelenin üretimi boğmadan, sanayiye zayıflatmadan yürütülmesi gerektiğini dile getiren Ardıç, üretimin yeniden ayağa kalkması için girdi maliyetlerinin düşmesinin önemli olduğunu bildirdi.

Yenilenebilir enerji alanında önemli adımlar atıldığını ancak ani ve öngörülemez değişikliklerin olumlu seyre sekteye uğratma riski bulunduğunu bildiren Ardıç,

"Özellikle lisanssız elektrik üretiminde 'saatlik mahsuplaşma' uygulamasına geçiş, mevcut yatırımların fiizibilitesini zayıflatmakta, yatırımcı güvenini sarsmakta ve sanayicimizin geleceğe dönük planlarını belirsizliğe sürüklemektedir" dedi. Bu tür düzenlemelerin stratejik hedeflerle çeliştirdiğini ifade eden Seyit Ardıç, yatırımlar teşvik edilirken ekonomik sürdürülebilirliği zedeleyebilecek adımların politika tutarlılığı açısından ciddi bir soru işareti yarattığını anlattı.

Finansmandaki bozulma kritik

Sanayinin karşı karşıya olduğu kritik risk alanlarından birinin de finansman yapısındaki bozulma olduğunu söyleyen Ardıç, "Deflasyon sürecinde uygulanan sıkı para politikası ve yüksek TL faizleri, firmalarımızı daha erişilebilir gördükleri döviz cinsi finansmana yönlendirmektedir. Bu tablo, sanayicilerimiz bugün maliyet baskısı altında, yarı ihraçat pazarlarının daralması ve döviz gelirlerinin ani azalması halinde kur çoku riskiyle karşı karşıya kalabilir. Yani sorun yalnızca üretmek değildir, üretmek ayakta kalabilmektir.

Çünkü kırılan bir bilanço, tek bir kur hareketinde savrulabilir" diye konuştu. Sanayicinin döviz borcuyla değil, üretim gücüyle büyümesi gerektiğini belirten Ardıç, "Çünkü kur riskine teslim olmuş bir bilanço, ne yatırımı taşır, ne üretimi büyütebilir" dedi. Uygun maliyetli TL kredi imkanlarının geliştirilmesinin isteyen Ardıç, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıkladığı yatırım programı 'son derece stratejik bir adım' olarak nitelendirerek bunun küresel rekabette Türkiye'nin elini güçlendireceğini söyledi.

Ayrıntı

Ferit
PARLAK

ferit.parlak@dunya.com

Teşvik, kaynak israfını ve verimsizliği tetiklememeli...

Teşvik/destek sisteminin “verimlilik” odaklı olması gerekliliğini yıllardır tekrarlıyoruz...

Hatta:

Yine yıllardır, teşvik/destek sisteminin, olan kaynağın da israfını ve verimsizliği tetiklediğini vurguluyoruz...

Teşvik/destek sistemindeki bu sıkıntıya, sanayiciler de dikkat çekmeye başladı...

Dün ASO Başkanı **Se-yit Ardic** da vurguladı:

“Çözüm artık yalnızca daha fazla destek vermek değil; verilen desteğin sonuç üretilmediği... Teşvik mimarisinin çıktıya göre yeniden kurulması gerekiyor...”

Örneğin teknopark destekleri... İhtiyacımız olan şey, sadece firma sayısını artıran bir teknopark modeli değildir...

İhtiyacımız olan; sonuç üreten, ürüne dönüştürülen, sanayiyle bütünleşen ve yüksek katma değere hizmet eden bir modeldir...”

Milletten toplanan vergi/mevduatlar sayesinde: Üretene/geliştirene kredi, destek, teşvik veriyoruz... Bu desteklerin etki analizini yapıyor muyuz?

Getirisini ölçebiliyor muyuz?

Örneğin KGF aracılığı ile bundan önceki yıllarda dağıtılan krediler...

Ekonomiye ne kazandırdı?

İhracata, istihdama, sürdürülebilir büyüme ve kalkınmaya katkısı sorgulandı mı?

“KGF destekli kredilerin sonuçlarını” ölçmediğimizi, bugünkü durum anlatıyor...

O nedenle, 2019 yılı sonunda, dönemin KOSGEB Başkanı'na sormuştum:

“KOSGEB yüzlerce KOBİ'ye destek oluyor...”

Bu desteği alanların ekonomiye sunduğu katkı (istihdam, ihracat, enerji üretimi, ithal ikame oranı vb...) nasıl ölçülüyor?”

Anlattı: “KOBİ'nin durumu, sektörün durumu neydi? Desteği verdikten sonra ne oldu? İstihdam, ihracat, satış, kârlılık, verimlilik ne kadar arttı?”

Karşılaştırma için bu soruların yanıtına ve firmalarla ilgili en az 3-5 yıllık geçmiş bilgiye sahip olabilmeliyiz...

Bu sistemi kuruyoruz...”

VELHAŞIL

“Sonuçları ölçme”, “Etki analizi yapma” gibi şartlar sunulmadan verilen desteklerin, kredilerin, ülkeye faydadan çok zarar sağladığı biliniyor...

Bu tür bir sistemin kurulmasının, günümüz teknolojisi ile çok kolay olduğu da biliniyor...

Ve...

Bu sistemin, “çok zor” olduğu vurgula-

nan “kayıtdışı/enflasyon/açıklar ile mücadele”de de, etkin fayda sağlayacağı da biliniyor...

Kaynaklar doğru, verimli ve etkin kullanılıyor mu?

İsraf mı ediliyor?

Gibi yüzlerce soruya yanıt bulmayı kolaylaştıracak bir sistemin kurulması çok mu zor?

ASO BAŞKANI SEYİT ARDIÇ'TAN KRİTİK MESAJ:

Sorun tespiti ile yetinmeyelim

ASO Başkanı **Seyit Ardiç**, geleceğin rekabet gücünü bugünden inşa etmek için sonuç üreten, ürüne dönüşen, sanayiyle bütünleşen ve yüksek katma değere hizmet eden bir modele ihtiyaç olduğunu söyledi. Ardiç, "Bugün yalnızca sorunları tespit etmekle yetinmeyiz" dedi.

Ferit PARLAK
ANKARA
ferit.parlak@dunya.com

Ankara Sanayi Odası (ASO) Başkanı **Seyit Ardiç**, DÜNYA'ya ekonomideki son gelişmeleri değerlendirdi. Ardiç, bu çağın meselesinin yalnızca büyümek değil, dayanıklı ve istikrarlı büyümek olduğunu anlatarak, "Yani katma değeri yüksek, teknolojik ve sürdürülebilir biçimde üretim yapmaktır. Yalnızca bugünü kurtarmayalım, geleceğin rekabet gücünü bugünden inşa edelim. Bizim görevimiz sadece günü yönetmek değil, istikameti de belirlemektir" ifadelerini kullandı.

"Bugün yalnızca so-

runları tespit etmekle yetinmeyiz" diyen Ardiç, sözlerini şöyle sürdürdü: "Çözüm artık yalnızca daha fazla destek vermek değil; verilen desteğin sonuç üretilip üretilmediğidir. İhtiyacımız olan; sonuç üreten, ürüne dönüşen, sanayiyle bütünleşen ve yüksek katma değere hizmet eden bir modeldir. Biz sanayicilerin gündemi bugün sadece üretim yapmak değildir. Üretimi rekabetçi maliyetlerle sürdürebilmek, finansmana erişebilmek, nitelikli iş gücünü bulabilmek ve önümüzü görebilmektir. Fabrikalarımızda üretim zor koşullarda da olsa devam ediyor; ama şartlar her geçen gün daha da ağırlaşıyor." Türkiye'nin, coğrafi konumu, güçlü üretim altyapısı, geniş pazar erişimi ve yetişmiş insan kaynağıyla bu yeni dönemde öne çıkabilecek ülkelerden biri olduğunu dile getiren Ardiç, borç uyarısı da yaptı. Ardiç, "Haziran 2023'te 74 milyar dolar seviyesinde olan şirketlerin döviz pozisyon açığı, mart itibarıyla 200 milyar dolara ulaşmıştır" açıklamasını yaptı. **s05**

Sanayiciden 8 talep

- 1 Üretim ve ihracatı koruyan bir dezenflasyon süreci
- 2 Döviz riskini büyütmemen, erişilebilir ve öngörülebilir finansman
- 3 Ar-Ge'yi, ürünü, üretimi ihracata bağlayan tutarlı bir politika
- 4 Ankara sanayisinin yeni sıçrama alanları haline getirecek bir program
- 5 Verilen desteklerin sonucuna bakarak teşvik mimarisini kurulmalı
- 6 Stratejik hedeflerle çelişen kararlar alınmamalı
- 7 Yatırımcı güvenini sarsan politikalar uygulanmamalı
- 8 Oyunun kuralı maç başladıktan sonra değişmemeli

"Nefes almakta zorlanıyoruz"

ASO Başkanı **Seyit Ardiç**, "Maalesef biz sanayiciler nefes almakta zorlanıyoruz" yorumu yaptı. Ardiç, "Sanayi ekonomisinin akciğeridir" ifadelerini kullandı. Ardiç, "Sanayinin nefesi kesilirse yatırım yapmaktan başka çaresi yok. Sanayi açısından mesele yalnızca enflasyonun düşmesi değildir; enflasyonun hangi maliyetle düştüğü de aynı derecede önemlidir" dedi. Ardiç, alınan bazı kararların, özellikle enerji maliyetleri ve yatırım ortamı üzerinden sanayicily zorladığına dikkat çekti.

74
milyar dolar
Haziran 2023 döviz
açık pozisyonu

200
milyar dolar
Mart 2026 döviz açık
pozisyonu

"Sorun tespiti ile yetinmeyelim"

ASO Başkanı Seyit Ardic, "Bugünü kurtarmayalım, geleceğin rekabet gücünü bugünden inşa edelim" dedi. Ardic, ihtiyacı; sonuç üreten, ürüne dönmüş, sanayiyle bütünleşen ve yüksek katma değere hizmet eden bir model olduğunu savundu.

Ankara Sanayi Odası Başkanı Seyit Ardic, "Bugün yalnızca sorunları tespit etmekle yetinmeyiz. Ne istediğimizi, neyi savunduğumuzu ve hangi zeminde ilerlemek istediğimizi de açık biçimde ortaya koymak zorundayız" dedi ve ekledi: "Sanayiciler olarak, politika yapıcı ve uygulayıcılara temel taleplerimizin alım net biçimde çözüyoruz. Birincisi; üretim ve ihracata koruyan bir dezenfasyon süreci. İkincisi; döviz riskini büyütmeyen, erişilebilir ve öngörülebilir finansman. Üçüncüsü; Ar-Ge'yi ürüne, ürünü üretime, üretimi ihracata bağlayan tutarlı bir teknoloji politikası. Dördüncüsü ise; yapay zekâyı, yeşil dönüşümü ve veri teknolojileri Ankara sanayisinin yeni sıçrama alanları haline getirecek kararlı bir eylem programı."

DÜNYAya ekonomideki son gelişmeleri değerlendiren ASO Başkanı Seyit Ardic, bu çağın meselesinin yalnızca büyüme değil, dayanıklı ve istikrarlı büyüme olduğunu anlatarak, "Yeni katma değeri yüksek, teknolojik ve sürdürülebilir biçimde üretim yapmaktır. Yalnızca bugünü kurtarmayalım, geleceğin rekabet gücünü bugünden inşa edelim. Bizim görevimiz sadece günü yönetmek değil, istikameti de belirlemektir" ifadelerini kullandı.

"Sanayinin gündemi üretim olmaktır"

Ardic, "Biz sanayicilerin gündemi bugün sadece üretim yapmak değildir. Üretimi rekabetçi maliyetlerle sürdürülebilmek, finansmana erişilebilmek, nitelikli iş gücünü bulabilmek ve önümüzü görebilmektir. Fabrikalarımızda üretim zor koşullarda da olsa devam ediyor; ama şartlar her geçen gün daha da ağırlaşıyor" ifadelerini kullandı.

Küresel ekonominin, kalıcı bir türbülans içinde yol aldığına ifade eden Ardic, "IMF'nin Nisan 2026 Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nun başlığı bunu net biçimde ortaya koyuyor: Savajın Gölgesinde Küresel Ekonomi. Rapor, küresel büyümenin 2025 yılına göre 0,1 puan azalarak 2026'da yüzde 3,1'e gerileyeceğini, yüzde 4,1 olan küresel enflasyonun ise petrol fiyatlarındaki hızlı yükselişin de etkisiyle yüzde 4,4'e yükseleceğini öngörüyor. Dünya Ekonomik Forumu'nun 2026 Küresel Riskler Raporu ise dünyayı iş birliğinin azaldığı, jeopolitik ve ekonomik rekabetin üst düzeyde çıktığı bir rekabet çağı olarak tanımlıyor. Yani jeoekonomik çatışmayı kısa vadede en ağır risklerden biri olarak öne çıkarıyor. Bu çağda kazanan, sadece üreten ülkeler değil; tedarik güvencili olan, hızlı uyum sağlayan, yeteneği imkânlarıyla birleştiren ve teknolojiyi üreten ülkeler olacaktır" değerlendirmesinde bulundu.

"Destek önemli, sonucu daha da önemli"

Ardic, "Gözümüz artık yalnızca daha fazla destek vermek değil; verilen desteğin sonuç üretilip üretilmediği, teşvik mimarisinin çıktığıya göre yeniden ku-

rumlası, alan işletmeciliğinden teknoloji yatırımcılığına geçmesi, Organize Sanayi Bölgesi entegrasyonu sağlanarak Ar-Ge ile üretim arasındaki kopukluğun giderilmesi, performans ve uluslararasılaşma kapasitesinin güçlendirilmesi ve en önemlisi, teknoparklarımızın yalnızca Ar-Ge alanı olarak değil; yapay zekâ destekli üretim ve yeşil teknoloji üsleri olarak yeniden konumlandırılmasıdır. Dolayısıyla ihtiyacımız olan şey, sadece firma sayısını artıran bir teknopark modeli değildir. İhtiyacımız olan; sonuç üreten, ürüne dönmüş, sanayiyle bütünleşen ve yüksek katma değere hizmet eden bir modeldir" açıklamasını yaptı.

Yatırımcı güvenini sarsan politikalar uygulanmamalı
Son dönemde alınan bazı politika kararların, özellikle enerji maliyetleri ve yatırım ortamı üzerindeki sanayicileri zorladığına dikkat çeken Ardic şöyle konuştu: "Sanayicilerimiz, yerli ve milli üretim hedefleri doğrultusunda yenilenebilir enerji yatırımlarına güçlü bir ilgi göstermiş, özellikle güneş enerjisi alanında önemli adımlar attı. Bu yatırımlar, hem cari açığın azaltılmasına katkı sağlayacaktır hem de ülkemizin net sıfır karbon hedefleriyle uyumlu bir dönüşümün parçası olacak. Nitekim bu ilgi, elektrik üretim kapasitesine de olumlu şekilde yansdı. Ancak uygulanan politikalarda yaşanan ani ve öngörülmeyen değişiklikler, bu olumlu ivmeyi sektöre ugratma riski taşıyor. Özellikle lisanssız elektrik üretiminde "saatlik mahsuplaşma" uygulamasına geçiş, mevcut yatırımların fizibilitesini zayıflatmakta, yatırımcı güvenini sarsmakta ve sanayicimizin geleceğe dönük planlarını belirsizliğe sürüklüyor."

Stratejik hedeflerle çelşen kararlar alınmamalı
Bu tür düzenlemelerin, ülke olarak ortaya konulan stratejik hedeflerle çelşen riski taşıdığına da vurgu yapan Ardic, "Bu durum yalnızca bireysel yatırım kararlarını değil, aynı zamanda üretim sürekliliğini, istihdam ve uluslararası rekabet gücümüzü de doğrudan etkilemektedir. Yenilenebilir enerji yatırımlarını teşvik

Sanayiciden 8 talep:

- 1 Üretim ve ihracatı koruyan bir dezenfasyon süreci
- 2 Döviz riskini büyütmeyen, erişilebilir ve öngörülebilir finansman
- 3 Ar-Ge'yi ürüne, ürünü üretime, üretimi ihracata bağlayan tutarlı bir teknoloji politikası
- 4 Yapay zekâyı, yeşil dönüşümü ve veri teknolojileri Ankara sanayisinin yeni sıçrama alanları haline getirecek kararlı bir eylem programı
- 5 Verilen desteklerin sonuç üretilip üretilmediğine bakılmaksızın, teşvik mimarisini çıktıya göre yeniden kurulması
- 6 Stratejik hedeflerle çelşen kararlar alınmamalı, uygulamasından kaçınılmalı
- 7 Yatırımcı güvenini sarsan politikalar uygulanmamalı
- 8 Oyunun kuralı maçı başladıkdan sonra değişmemeli

ederken, bu yatırımların ekonomik sürdürülebilirliğini zedeleyebilecek adımlar atılmaması; politika tutarlılığı açısından ciddi bir soru işaretini yaratmaktadır" diye konuştu.

Ardic, "Oyunun kuralı maçı başladıkdan sonra değişmemelidir. Özellikle vurgulamak isterim ki; saatlik mahsuplaşmaya yönelik mevcut mevzuatın, sanayimizin ihtiyaçları, ülke hedefleri ve yatırım güvenciliği perspektifinden yeniden ele alınması ve bütüncül bir bakış açısıyla gözden geçirilmesi gerektiğine inanıyoruz" dedi.

Riskler kadar, büyük fırsatlar da var

Ardic, "Ülkemiz açısından bu dönem yalnızca risk yaratıyor; aynı zamanda önemli fırsat pencere de açıyor. Çünkü bölgesel çatışmaların yoğunlaşması, coğrafyalarda sermaye güvenli liman arayışına girer, tedarik zincirleri yeniden kurulur, yatırım akımları yön değiştirir. Türkiye; coğrafi konumu, güçlü üretim altyapısı, geniş pazar erişimi ve yetmiş insan

Böyle bir dünyada şoklarla birlikte yaşamayı, belirsizliği yönetmeyi, dayanıklılığı artırmayı ve stratejik konumumuzu avantaja çevirmeyi öğrenmek zorundayız. Çünkü oyunun kuralı değişmiştir.

Fırsatlar ne depotansiyel kendiliğinden gerçekleşmez; güçlü bir hazırlık şarttır. Üretim ortamını iyileştiren, yatırımcı güvenini artıran, finansmana erişimi kolaylaştıran, lojistik altyapısını güçlendiren ve sanayiye yeni dönem rekabet şartlarına hazırlayan bütüncül bir yaklaşıma ihtiyaç var.

kaynağıyla bu yeni dönemde öne çıkabilecek ülkelerden biridir" açıklamasını yaptı.

"Potansiyelimizin kalıcı avantaja dönüşebilmesi; yapısal reformların hızla hayata geçirilmesi, uluslararası alanda etkinliğimiz, görünürlüğümüz ve diplomatik gücümüzle de doğrudan ilişkili" değerlendirmesini yapan ASO Başkanı Seyit Ardic, "Çünkü artık dünyada yalnızca üretim gücü değil, diplomasi gücü de ticaretin yönünü belirlemektedir. Diplomasi sahnesinde güçlü olan ülkeler, küresel ticaretin kuralları yazabilmekte ve alışıyla yönlendirebilmektedir. Güçlü bir sanayi, güçlü bir dış politikaya besler; güçlü bir dış politika da sanayinin küresel pazarlarda elini kuvvetlendirir. Bildiğimiz gibi sermaye, güveni ispat etmiş coğrafyalara yönelir. Türkiye bugün, bölgesinde bu güveni en kurumsallaşmış şekilde sağlıyor. Güçlü üretim altyapımız, sanayi birikimimiz ve yetmiş insan kaynağımız; ülkemizi en cazip yatırım alanı haline getirmek-

Sanayi ekonominin akciğeridir

ASO Başkanı Seyit Ardic, "Sanayi ekonominin akciğeridir" vurgusunu yaptığı konuşmada "Sanayinin nefesi kesilirse yatırım iştahı düşer, üretim yavaşlar, büyümenin temeli zayıflar. Bizim gibi petrole, doğalgaza, enerji kaynakları sınırlı bir ülkenin kalkınmak için üretim yapmaktan başka çaresi yoktur. Sanayi açısından bakıldığında mesele yalnızca enflasyonun düşmesi değildir; enflasyonun hangi maliyete düştüğü de aynı derecede önemlidir. Çünkü bu düşüş; yüksek faiz, sıkı kredi koşulları, iç talep yavaşlaması ve finansman maliyetlerindeki artış eşliğinde gerçekleşmekte, sınırlı katma değeri sınırlı kalmaktadır" değerlendirmesinde bulundu. Dövizle borçlanma artıyor
ASO Başkanı Seyit Ardic, "Sanayimizin karşı karşıya olduğu bir diğer kritik risk alanı, finansman yapısındaki bozulmadır. Dezenfasyon sürecinde uygulanan sıkı para politikası ve yüksek TL faizleri, firmalarımızı daha erişilebilir gördükleri döviz cinsi finansmana yönlendirmektedir. Nitekim, Haziran 2023'te 74 milyar dolar seviyesinde olan Şirketlerin Döviz Pozisyonu Açığı, Mart itibarıyla 200 milyar dolara ulaşmıştır. Bu durum son üç yılda reel sektörün daha fazla dövizle borçlanma zorunda kaldığını göstermektedir. Bu tablo, sanayicilerimiz bugün maliyet baskısı altında, yarın ise ihracat pazarlarının daralması ve döviz gelirleniminin azalması halinde kur şoku riskiyle karşı karşıya olabilir. Yeni sorun yalnızca üretmek değildir; üretmek ayakta kalabilmektir. Çünkü kırılan bir bilanço, tek bir kur hareketinde savrulabilir. Sanayici döviz borcuyla değil, üretim gücüyle büyümelidir. Çünkü kur riskine teslim olmuş bir bilanço, ne yatırımın tasarrufu üretimi büyütür" dedi.
Ardic, "Çözüm; sanayicimizi döviz borcuna mecbur bırakmayan bir finansman ve üretim yapısı kurmaktır. Bu çerçevede; uygun maliyetli ve erişilebilir Türk Lirası kredi imkânları geliştirilmelidir. Kur riskinden korunma araçları daha etkin hale getirilmelidir. İthal ara malı kullanımını azaltacak üretim politikaları geliştirilmelidir" şeklinde konuştu.

Ardic, "Ortada çok açık bir gerçek var: Maalesef biz sanayiciler nefes almakta zorlanıyoruz" yorumu yaparak, "Haziran 2023'te yıllık enflasyon yüzde 38,21 düzeydeydi; Mart 2026 itibarıyla yüzde 30,87'ye geriledi. Döviz 7,3 puanlık bir düşüş sağlandı. Aynı dönemde reel sektör üzerinde iki baskı hafifledi, tersine birçok alanda daha da sert hissedilmeye başlandı. Göstergeler bu gerçeki açıkça söylüyor. Sanayi üretimine bakan yorucu, ıvme zayıf. İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi'ne bakıyoruz; eşik değerinde değil. Kapasite kullanım oranına bakıyoruz; arzu edilen seviyenin gerisinde. Reel kesim güven endeksinde baskı, hâlâ temkinli. Hangi göstergelere baksak aynı cevap geliyor: Bazı makroekonomik göstergelerde toparlanma görülürken, üretim tarafında henüz nefes alabildiğimiz görülüyor. Güçlü, bu süreçte reel sektörün omuzlarına taşıyabileceğinden çok daha ağır bir yük bindirmişti" ifadelerini kullandı.

Nefes almakta zorlanıyoruz

NİSANUR YILDIRIM

ENFLASYONDA beklenen düşüş görülmezken, yüksek faiz politikası sanayicilerin belini büküyor. **Ankara Sanayi Odası (ASO)** Başkanı **Seyit Ardic**, enflasyonun 3 yıl içinde sadece 7.3 puan düşürülebildiğini, buna karşın üretim, kapasite kullanımı ve ekonomik güven gibi verilerin zayıf olduğunu belirterek, "Biz sanayiciler nefes almakta zorlanıyoruz. Reel sektör üzerindeki baskı hafiflemedi, tersine birçok alanda daha da sert hissedilmeye başlandı" dedi.

KUR ŞOKU RİSKİ VAR

Ardic, ekonomi yönetimine eleştirilerini şöyle sıraladı: "Sanayi ekonominin akciğedir. Sanayinin nefesi kesilirse yatırım işta-

hı düşer, üretim yavaşlar, büyümenin temeli zayıflar. Bizim gibi petrolü, doğal gazı, enerji kaynakları sınırlı bir ülkenin kalkınmak için üretim yapmaktan başka çaresi yoktur."

Enflasyonun hangi maliyetle düştüğünün de önemli olduğunu vurgulayan Ardic, "Yüksek enflasyonun bedelini yüksek faizle, yüksek faizin bedelini ise üretim kaybıyla ödüyoruz. Reel sektörün omzundaki yük ağırlaştıkça ekonominin taşıyıcı kolonları da yıpranıyor" diye konuştu. Ardic, ihracatın daralması ve döviz gelirlerinin ani azalması halinde sanayicilerin kur şoku riskiyle karşı karşıya kalabileceğini vurgulayarak, "Çözüm sanayicimizi döviz borcuna mecbur bırakmayan bir finansman ve üretim yapısı kurmaktır. Bu çerçevede, uygun maliyetli ve erişilebilir Türk Lirası kredi imkanları genişletilmelidir" ifadelerini kullandı.

'Reel sektör için değişen bir şey yok'

Ankara Sanayi Odası (ASO) Başkanı Seyit Ardıç, ASO'nun Nisan ayı meclis toplantısında, fiyat istikrarına doğru bir ilerleme olduğunu ancak bu iyileşmenin henüz reel sektöre yansımadağını belirtti. Ardıç, şunları söyledi: "Enerji maliyetlerindeki yükseliş; üretim gücüne, yatırım iştahına ve ekonomik dayanıklılığa yönelik çok boyutlu bir baskı oldu.

Sanayicilerimiz, yerli ve milli üretim hedefleri doğrultusunda, yenilenebilir enerji yatırımlarına güçlü bir ilgi göstermiş, özellikle güneş enerjisi alanında önemli adımlar atmıştır. Bu yatırımlar, hem cari açığın azaltılmasına katkı sağlayacaktır hem de ülkemizin net sıfır karbon hedefleriyle uyumlu bir dönüşümün parçası olacaktır." **EKONOMİ SERVİSİ**

ANKARA SANAYİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI SEYİT ARDIÇ

Sanayisizleşmeyi önlemek için sanayicinin mutlu olacağı bir ortam oluşturmamız

LEVENT AKBAY

Ankara Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Seyit Ardıç, Türkiye için sanayisizleşmenin gerçek bir tehlike olduğunu, enerji ve ara mal ithalatının yüksekliğinin bu tehlikeyi somutlaştırdığını ifade ederek "Sanayisizleşmeyi sadece ekonomik bir başlık olarak değil, aynı zamanda kalkınma ve stratejik bağımsızlık meselesi olarak görmemiz gerekiyor. Burada önemli olan, sanayimizi dijital ve yeşil dönüşümle hızla buluşturmak, verimliliğini artırmak ve daha yüksek katma değer üreten bir yapıyla güçlendirmektir." değerlendirmesini yaptı.

Sanayisizleşme tehlikesinin ortadan kaldırılması için sanayicinin moral motivasyonunun yükseleceği bir yatırım ve üretim ortamı oluşturmak gerektiğine dikkat çeken Seyit Ardıç, "Sanayici üretimle, fabrikasıyla, işçisiyle mutlu olur." şeklinde konuştu. Sanayinin koruma duvarları ile değil rekabet gücünün artırılması yoluyla korunması gerektiğine dikkat çeken Seyit Ardıç, sanayisizleşme bir yana, ülkenin üretim kapasitesinin yanı sıra teknolojik yetkinliğini, verimlilik düzeyini, ihracat kalitesini ve krizlere karşı dayanıklılığını artıran sanayi gelişiminin daha da teşvik edilmesini gerektiğini söyleyerek şu değerlendirmeleri yaptı:

HİZMET SEKTÖRÜ SANAYİNİN YERİNİ TUTAMAZ

Hizmet sektörünün gelişiyor olması sanayi sektörünü daha önemsiz kılması gerektirmez. Yeni yazılımlık ilk çeyreği sonrasında bu dengeyi iyi korumamız gerekir. Hizmet sektörünün gelişmesi elbette ülkemiz için son derece kıymetli. Turizmden sağlığa, taşımacıktan eğitime, yazılımdan yaratıcı endüstrilere kadar pek çok alanda önemli bir potansiyele sahibiz. Nitekim hizmetler sektörü, ekonomimize güçlü bir döviz girdisi sağlamaya devam ediyor. 2024 yılında hizmet ihracatımızı yüzde 11 artıran 117,2 milyar dolara çıkardık ve küresel hizmet ihracatından yüzde 1,32 pay alarak dünyada 21. sıraya yükseldik. Ayrıca 2025 yılında yaklaşık 63,5 milyar dolar hizmet ticareti fazlası vererek bu alandaki güçlü konumumuzu koruduk ve dünyada ilk 5 ülke arasında yer aldık. Tüm bu veriler, hizmet sektörünün ekonomimiz açısından taşıdığı stratejik önemi açıkça ortaya koyuyor. Ancak hizmet sektöründe büyüme, sanayinin yerini tutamaz. Çünkü sanayisiz kalkınma olmaz. Bugün buna bir boyut daha eklemek gerekiyor, artık yazılımsız sanayi de olmaz. Bu nedenle sanayi ile hizmetleri rakip değil, birbirini besleyen ve güçlendiren iki ana sütun olarak konumlanmamız zorundayız.

Ülkemiz için sanayisizleşme gerçek bir tehlikedir" şeklinde konuşan Seyit Ardıç, "Sanayisizleşmeyi sadece ekonomik bir başlık olarak değil, aynı zamanda kalkınma ve stratejik bağımsızlık meselesi olarak görmemiz gerekiyor. Burada önemli olan, sanayimizi dijital ve yeşil dönüşümle hızla buluşturmak, verimliliğini artırmak ve daha yüksek katma değer üreten bir yapıyla güçlendirmektir." değerlendirmesini yaptı.

Sanayimizi korumak için bütüncül politika seti gerekli

Küresel rekabet artık sadece serbest piyasa kurallarıyla açıklanabilecek bir rekabet değil. Dünyada devlet destekleri, enerji sübvansiyonları, ticaret blokları, jeopolitik ayrımlar, karbon düzenlemeleri, finansman erişimi ve teknik standartlar üzerinden şekillenen yeni bir rekabet düzeni var. Mevcut küresel yönelimleri de dikkate alarak sanayimizi koruma ve güçlendirme konusunda daha aktif ve bütüncül bir politika seti oluşturmalıyız. Sanayi sektörümüzün küresel haksız rekabete karşı korunması bu dengenin ayrılmaz bir parçasıdır.

Sanayi diğer sektörleri de yukarı taşır

Sanayi, yalnızca mal üretmez; bilgi üretir, teknoloji geliştirir, yan sanayiyi büyütür, nitelikli istihdam yaratır ve diğer sektörleri de yukarı taşır. Güçlü bir sanayi tabanı olmadan güçlü bir hizmet ekonomisinin de uzun vadede kalıcı hale gelmesi kolay değildir. Diğer bir deyişle, hizmetler ekonomiyeye hız kazandırır; sanayi ise ekonomiyeye omurga kazandırır. Bizim ihtiyacımız, bir büyürken diğerinin zayıfladığı bir yapı değil; ikisinin birlikte güçlendiği dengeli bir kalkınma modelidir. u dengeli korumak için sanayiyi dijitalleşme, yeşil dönüşüm, verimlilik ve inovasyon ekseninde yeniden güçlendirmemiz gerekiyor. Aynı şekilde hizmet sektörünün de sanayiyi destekleyen, katma değerini artıran bir yapıya kavuşturulması şarttır.

Sanayi sektörü, bir ülkenin yalnızca üretim kapasitesini değil, aynı zamanda teknolojik yetkinliğini, verimlilik düzeyini, ihracat kalitesini ve krizlere karşı dayanıklılığını da belirler. Nitekim ülkemiz sanayinin dış ticarettaki belirleyici rolü rakamlara da açık şekilde yansıyor. Türk sanayi sektörü 2025 yılında 194,8 milyar dolarla tüm zamanların en yüksek yıllık ihracatını gerçekleştirdi. Aynı yıl sanayi ihracatı bir önceki yıla göre yüzde 6 artarken, toplam ihracat içindeki payı yüzde 82 seviyesine ulaştı. Bu rakamlar, sanayinin dış ticaret yapımızdaki ana omurga olduğunu net biçimde ortaya koyuyor. Hizmetler büyüyebilir, geliştirilebilir ve önemli döviz kazancı sağlayabilir; ancak ekonomimizin yüksek katma değerli, sürdürülebilir ve dirençli bir yapıya kavuşması için merkezinde mutlaka üretken ve güçlü bir sanayi olmak zorundadır.

SANAYİNİN NİTELİĞİ DE ÇOK ÖNEMLİ

Döviz kazandırıcı sektörler arasında iç denge kururların sadece "hangi sektör daha çok döviz getiriyor?" sorusuna bakmak eksik bir yaklaşım olur. Asıl bakılması gereken, o dövizin nasıl kazanıldığı, ülkeye ne kadar katma değer bıraktığı ve ekonomiyi üretim kapasitesine nasıl katkı sunduğudur. Hizmet sektörleri, özellikle turizm, sağlık, lojistik, eğitim ve dijital hizmetler alanında çok kıymetli bir gelir yaratıyor. Buna hiç şüphe yok.

Fakat sanayi ihracatının sağladığı döviz geliri yalnızca miktar olarak değil, kalite ve yayılma etkisi bakımından da farklıdır. Çünkü sanayi ihracatı; üretim zinciri kurar, yan sektörleri hareket geçirir, teknolojik kapasite oluşturur ve verimlilik artışı sağlar. Ancak burada bir gerçeği de açıkça görmek zorundayız: Yüksek teknoloji ürün ihracatımızın toplam ihracatımız içinde-

"SANAYİSİZLEŞME" GERÇEKTEN BİR TEHLİKE Mİ?

Evet, ülkemiz açısından sanayisizleşme gerçek bir tehlikedir. Çünkü dış ticaret yapımıza baktığımızda, ithalatın önemli bir bölümünün hâlâ ara malları ve enerjiye dayandığını görüyoruz. Nitekim toplam ithalat içinde bu kalemlerin payı yaklaşık yüzde 70 seviyesindedir. Bu tablo, üretim yapımızın yeterince derinleşmediğini ve dışa bağımlılığın devam ettiğini açıkça ortaya koymaktadır. Sanayi zayıflarsa, bu bağımlılık daha da artar

ve cari denge üzerindeki baskı daha kalıcı hale gelir. Sanayi zayıflarsa, nitelikli istihdam üretmek zorlaşır. Bu nedenle sanayisizleşmeyi sadece ekonomik bir başlık olarak değil, aynı zamanda kalkınma ve stratejik bağımsızlık meselesi olarak görmemiz gerekiyor. Burada önemli olan, sanayimizi dijital ve yeşil dönüşümle hızla buluşturmak, verimliliğini artırmak ve daha yüksek katma değer üreten bir yapıyla güçlendirmektir.

ki payı hâlâ yüzde 3-4 seviyelerindedir. Bu da bize sanayinin varlığının tek başına yeterli olmadığını, niteliğinin artırılması gerektiğini gösteriyor.

DÖVİZ KAZANDIRAN SACAYAĞI

Benim kanaatim, döviz kazandırıcı sektörler dengesini üç ayak üzerinde kurmamız gerektiğidir. Birinci ayak, hızlı ve düzenli döviz girişi sağlayan hizmetlerdir. İkinci ayak, orta ve yüksek teknoloji sanayi ihracatıdır. Üçüncüsü ise kritik girdilerde ve stratejik alanlarda yerli üretim kapasitesinin artırılmasıdır.

Dolayısıyla hizmet sektöründeki güçlü performans, sanayi politikalarının ikinci plana itilmesine neden olmamalıdır. Dünyanın birçok ülkesinde sanayi sektörünün yerli üreticiyi koruyarak gelişmesi ve sürdürülebilir büyümesi için sanayi politikaları tasarlanıyor. En büyük ticaret ortağımız Avrupa Birliği'nin bu yılın başında açıkladığı Sanayi Hızlandırıcı Yasası bu gelişime en iyi örnek olarak verilebilir. Biz hizmetler sektörünün gelişiminden ziyadesiyle memnun oluyoruz ve sanayiye yaratacağı dışsallığı da önemsiyoruz. Unutmamalıyız ki, hizmetler sektörünün dinamizmi ve gelişiminin sanayinin dönüşümünü hızlandıracak şekilde kullanılması ülkemizin sürdürülebilir kalkınmasında kritik rol oynayacaktır.

KISA VADEDE MALİYET YÜKÜ DÜŞÜRÜLMELİ

Kısa vadede öncelikle sanayicimizin omuzundaki maliyet yükünü hafifletmek zorundayız. Enerji ve lojistik maliyetleri, yüksek faiz ve finansmana erişim sorunu, kur baskısı ve öngörülebilirlik eksikliği üretim kabiliyetini ve kapasitesini doğrudan etkiliyor. Yatırım istahını azaltan en önemli

unsurlardan biri yüksek finansman maliyetidir. Reel sektörümüzün krediyeye erişimi zorlaştığında, sadece yeni yatırımlar ötelenmiyor; mevcut üretim kapasitesi de baskı altında kalıyor. Bu nedenle seçici kredi mekanizmaları, ihracat ve yatırım odaklı finansman imkanları, ileri malzeme, enerji politikaları ve üretici aleyhine bozulan maliyet yapısının düzeltilmesi kusa vadede mutlaka ele alınmalıdır.

UZUN VADEDE YÜKSEK KATMA DEĞER

Uzun vadede ise çözüm, yüksek katma değerli üretimden geçiyor. Düşük ve orta teknoloji tuzağından çıkmamız, yazılım, veri, otomasyonu, ileri malzeme, tasarımı ve markalaşmayı üretimin merkezine almamız gerekiyor. Artık rekabet, sadece makine parkı ile değil; kodla, veriyle, bilgiyle ve nitelikli insan kaynağıyla belirleniyor. Bu nedenle Ar-Ge'yi güçlendirmeli, üniversite-sanayi iş birliğini derinleştirmeli, mesleki eğitimi yeniden yapılandırılmalı ve sanayimizin ihtiyaç duyduğu beceri setlerini hızla geliştirmeliyiz.

Ayrıca kritik hammaddeler, ara malları ve stratejik üretim alanlarında daha güçlü bir yerli kapasite oluşturmak zorundayız. Bununla birlikte Avrupa başta olmak üzere ana ihracat pazarlarımızdaki yeşil dönüşüm ve dijital standartlara da hızla uyum sağlamamız gerekiyor.

Sanayisizleşme ülkemiz için farazi bir tartışma değil, yanlış kurgulandığında ortaya çıkabilecek gerçek bir risktir. Sanayimizi korumalıyız; ama bunu duvar örerek değil, rekabet gücümüzü yükselterek sağlamalıyız. Kısa vadede üreticimize nefes aldırılmalı, uzun vadede ise sanayimizi teknoloji, verimlilik ve nitelikli insan kaynağı temeline güçlendirmeliyiz.